

საქართველოს აბროსასურსათო სექტორის
მზადყოფნა “სურსათის უვნებლობისა და
ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის
სრული ამოქმედებისთვის

მომზადებულია საკონსულტაციო
კომპანია “GDCI“-ის მიერ

14 დეკემბერი, 2009
თბილისი

GDCI-ის შესახებ

- მიზანი – ქართულ კომპანიებში მენეჯმენტის საუკეთესო პრაქტიკის დანერგვა
- სპეციალიზაცია - სურსათის უვნებლობა და ხარისხის მართვა
- წამყვან კონსულტანტთა ადგილობრივი გუნდი - საკონსულტაციო ბიზნესში, კერძო სექტორთან მუშაობის 12 წლიანი გამოცდილებით

GDCI-ის პროდუქტები

საკონსულტაციო მომსახურება

სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემის დანერგვა
ISO 22000:2005

ხარისხის მართვის სისტემის დანერგვა
ISO 9001:2008

მართვის ინტეგრირებული სისტემების დანერგვა
ISO 22000:2005 და
ISO 9001:2008

სასოფლო-სამეურნეო წარმოების სანიმუშო პრაქტიკის დანერგვა
GlobalG.A.P.

ტრენინგები

სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემის მოთხოვნები

ხარისხის მართვის სისტემის მოთხოვნები

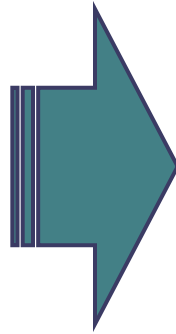
საერთაშორისო სტანდარტების პრინციპები და მოთხოვნები

მომხმარებელთან ურთიერთობის მენეჯმენტი

კერძო სექტორის ცნობიერების ამაღლება

2004

- უზასო საკონსულტაციო და ტრეინინგის მომსახურების უარყოფა
- არცერთი ქართული კომპანია, რომელსაც დანერგილი ჰქონდა სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემა

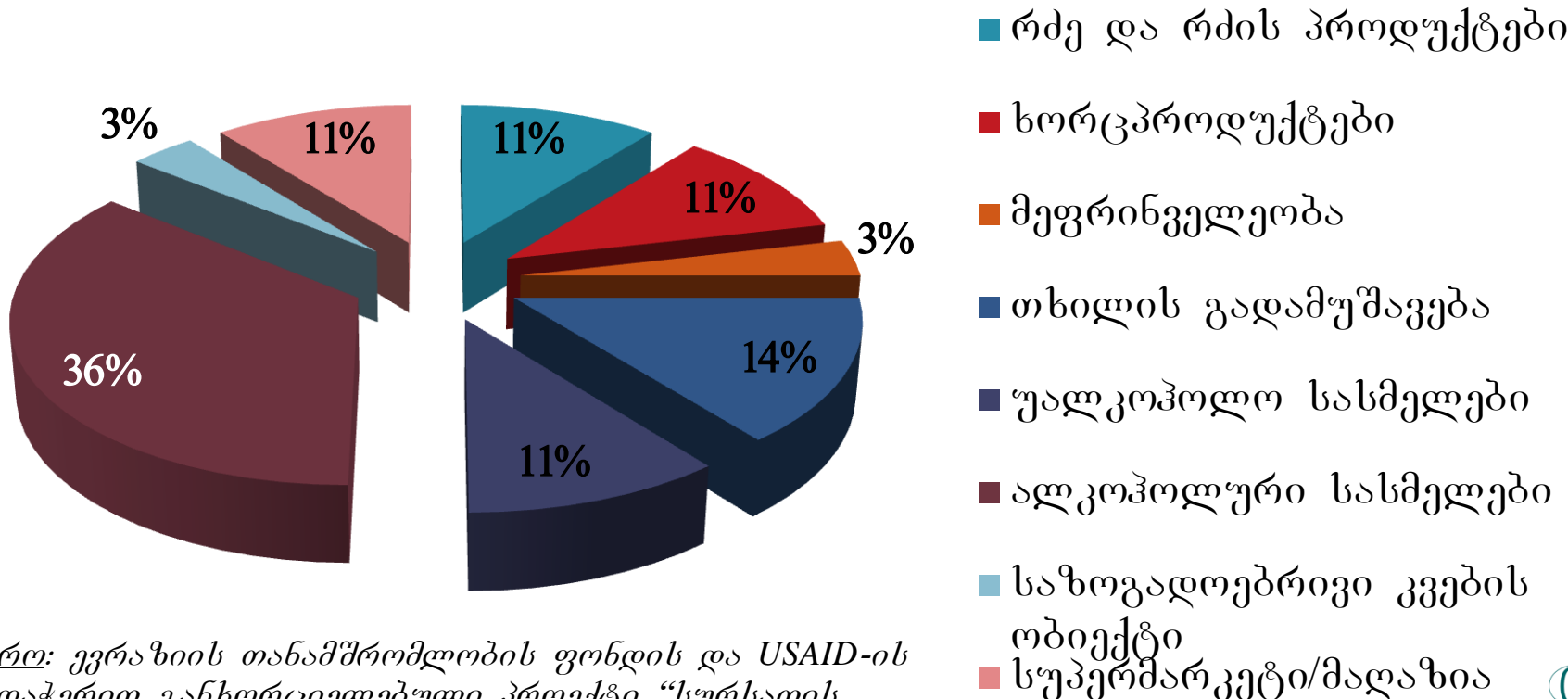

2009

- ფასიანი საკონსულტაციო მომსახურებისა და ტრეინინგისთვის მზადყოფნა
- იენისის მდგომარეობით 24 ქართული კომპანია დანერგილი და სერტიფიცირებული სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემით

კერძო სექტორის დღევანდელი მდგომარეობა

- სურსათის გადამამუშავებელ **24** კომპანიას სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემა დანერგილი და სერტიფიცირებული აქვს
- ძირითადად საშუალო (23%) და მსხვილი (64%) საწარმოები

■ რძე და რძის პროდუქტები

■ ხორცპროდუქტები

■ მეფრინველეობა

■ თხილის გადამამუშავება

■ უალკოჰოლო სასმელები

■ ალკოჰოლური სასმელები

■ საზოგადოებრივი კვების ობიექტი

■ სუპერმარკეტი/მაღაზია

წყარო: ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის და USAID-ის მხდაჭერით განხორციელებული პროექტი "სურსათის უვნებლობის სტანდარტების დანერგვა საქართველოში"

სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემის დანერგვის მოტივაცია

- ახალი მომხმარებლების/ბაზრების მოძიება
- კომპანიაში არსებული პროცესების გაუმჯობესება
- საწარმოს კონკურენტუნარიანობის გაზრდა
- კანონის მიღება
- მომხმარებლის მოთხოვნები

*წყარო: ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის და USAID-ის მხადაჭერით
განხორციელებული პროექტი “სურსათის უვნებლობის სტანდარტების დანერგვა
საქართველოში”*

ძირითადი შეუსაბამობების კატეგორიზაცია – მიკრო ღონეზე

1

ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება
მოწესრიგება წარმოების სანიმუშო
პრაქტიკის მოთხოვნების (GMP) მიხედვით

მოითხოვს დიდ
ინვესტიციებს

2

სანიტარული პირობების შენარჩუნება:
შესაბამისი ინვენტარის შექმნა, პერსონალის
ჰიგიენის პირობების უზრუნველყოფა, სან.
ჰიგიენური საშუალებების მარაგები და ა.შ.

მოითხოვს საწყის
დანახარჯებს
5-10,000 ლარი +
მიმდინარე ხარჯებს

3

მომსახურე პერსონალის ქცევის წესებთან,
მენტალიტეტთან დაკავშირებული
საკითხები

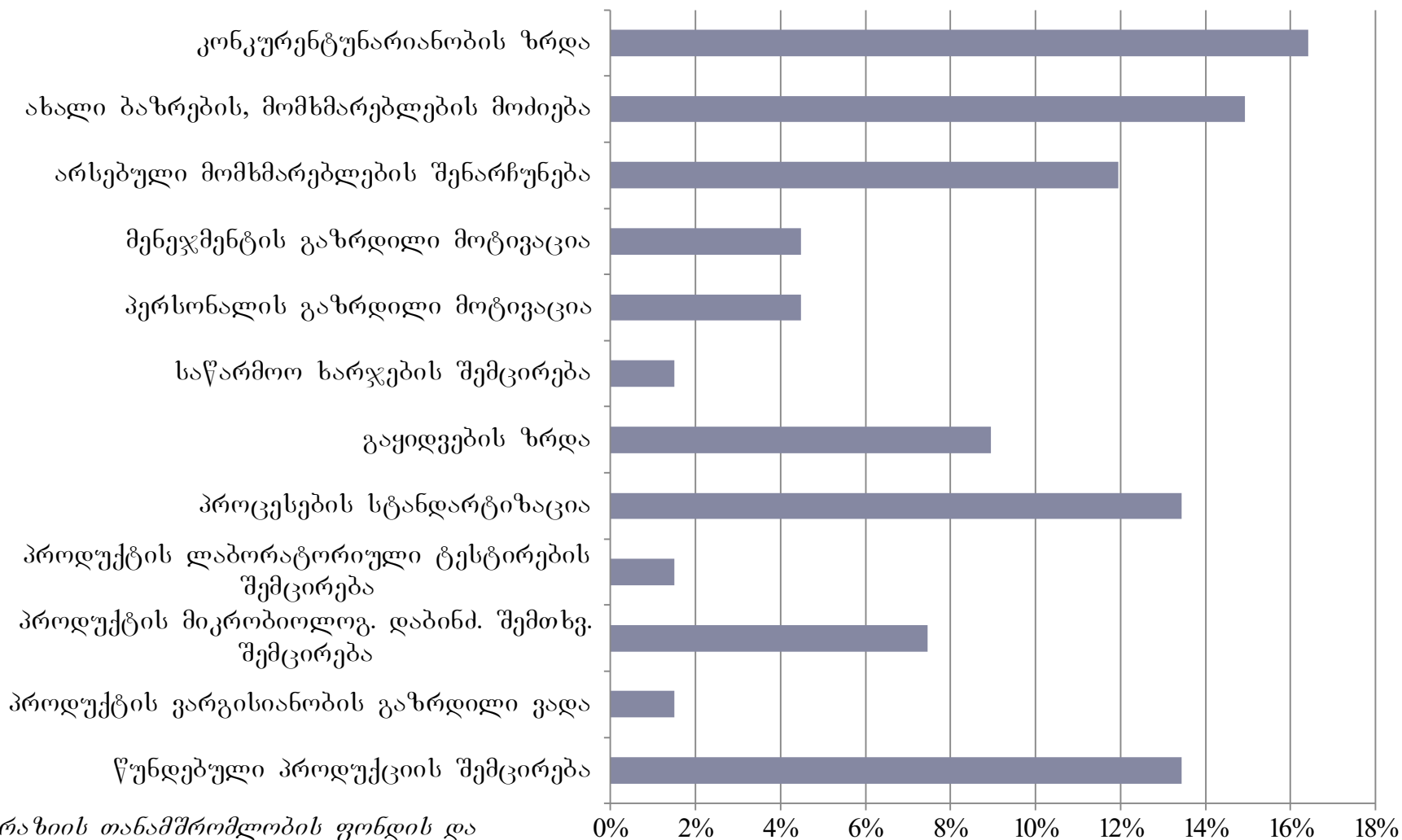
არ მოითხოვს
ფინანსურ
დანახარჯებს

ყველაზე რთულად
შესრულებადი

24 საჯაროს კვლევის შედეგები

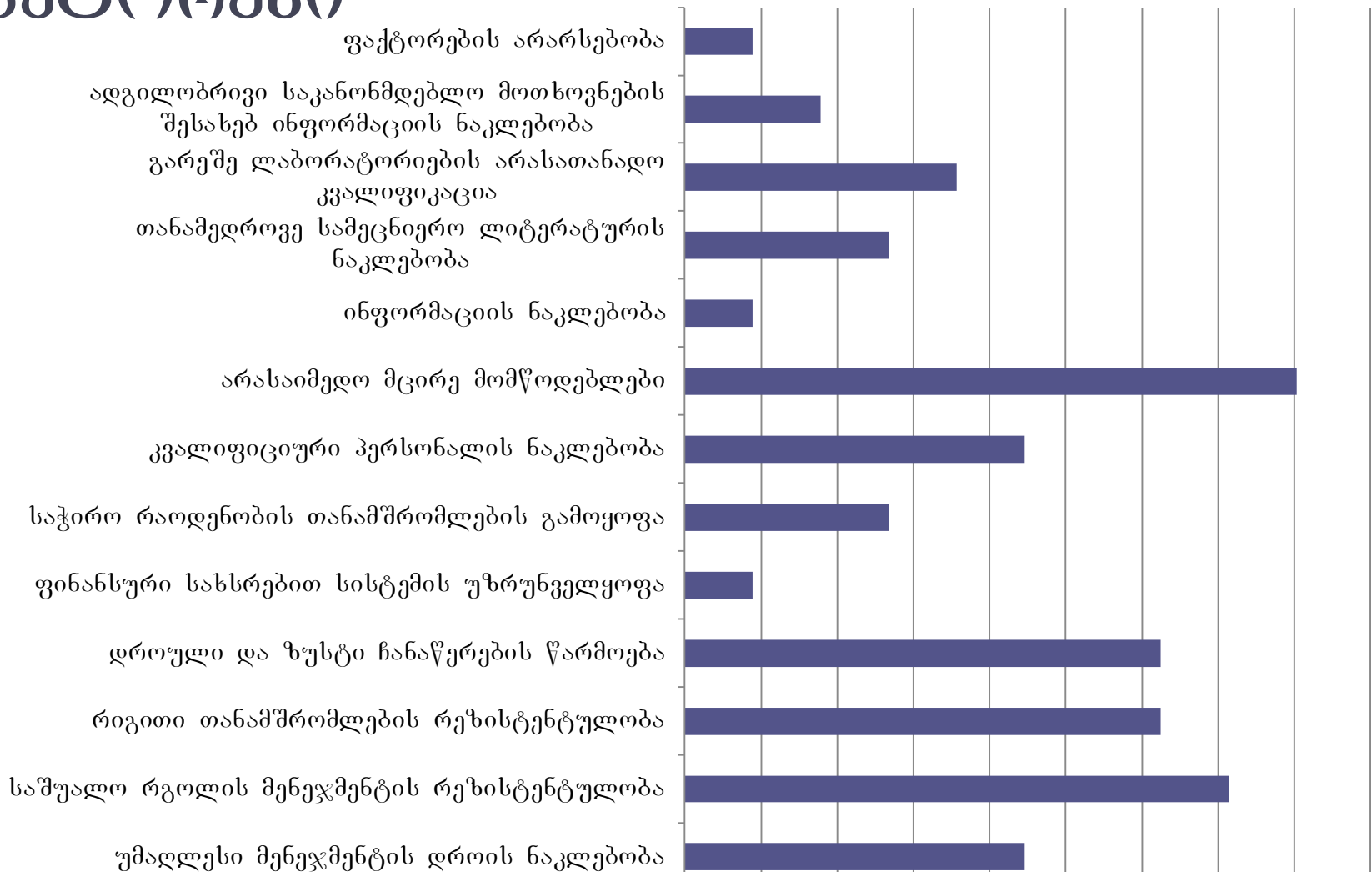
- I კატეგორიის შეუსაბამობის შემთხვევებში ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებას 50,000 ლარზე მეტიც შეიძლება დასჭირდეს
- II კატეგორიის შეუსაბამობის შემთხვევებში 5-10,000 ლარი
- სისტემის დანერგვა ძირითადად ხდება საკონსულტაციო კომპანიების დახმარებით და ინტენსიურად გამოიყენება ამ მიზნისთვის არსებული თანადაფინანსების წყაროები
- მიმდინარე ხარჯების ზრდის მაჩვენებლის ზუსტი დაკავშირება სისტემის დანერგვასთან ხშირ შემთხვევაში რთულია, თუმცა გამოკითხულთა 50% ხარჯების ზრდას წინა პერიოდთან შედარებით აფასებს 2%-ზე ნაკლებად

ბამოკითხულთა ნახევარმა სისტემის დანერგვის დადებითი შედეგები აღიარა

წყარო: ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის და USAID-ის მხადაჭერით განხორციელებული პროექტი “სურსათის უვნებლობის სტანდარტების დანერგვა საქართველოში”

სისტემის დანერგვის დამაბრკოლებელი ფაქტორები

წყარო: ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდის და USAID-ის მხადაჭერით განხორციელებული პროექტი “სურსათის უვნებლობის სტანდარტების დანერგვა საქართველოში”

კერძო სექტორის პასუხისმგებლობა “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის მიხედვით

- უვნებელი სურსათის წარმოებასა და ამგვარი სურსათის ბაზარზე განთავსებაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება მწარმოებელს/დისტრიბუტორს (მუხლი 15.1)
- კანონი არ ვრცელდება
 - პირადი ან ოჯახური მოხმარებისათვის განკუთვნილ სურსათსა და ოჯახურ წარმოებაზე (მუხლი 2.2.)
 - საფრთხეების კონტროლის შიდა სისტემის მოთხოვნები არ ვრცელდება პირველად წარმოებაზე, მცირე საწარმოებსა და გლეხურ/ფერმერულ/კუსტარულ წარმოებაზე (მუხლები 17.4 და 36.8)

კანონის შიქარბუჟლი მუხლები

- მწარმოებლების/დისტრიბუტორების რეგისტრაცია
- მიკვლევადობის, საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემების დანერგვა სავალდებულოა:
 - 2010 წლის 1 იანვრიდან – მაღალი რისკის საწარმოებში
 - 2011 წლის 1 იანვრიდან – ყველა სხვა გადამამუშავებელ საწარმოში
 - 2012 წლის 1 იანვრიდან – ცხოველის საკვების გადამამუშავებელ საწარმოებში

საწარმოების კლასიფიკაცია ზომის მიხედვით

საწარმოს ტიპი	თანამშრ. რაოდენობა	და	წლიური ბრუნვა
მცირე	≤ 20		$\leq 500,000$ ლარი
საშუალო	≤ 100		$\leq 1,500,000$ ლარი
მსხვილი	>100		$>1,500,000$ ლარი

წყარო: საქართველოს კანონი “საქართველოს ეროვნული
საინვესტიციო სააგენტოს შესახებ,” 2006 წლის 24 მაისის ცვლილება

საწარმოების კლასიფიკაცია წარმოებული პროდუქციის მიხედვით

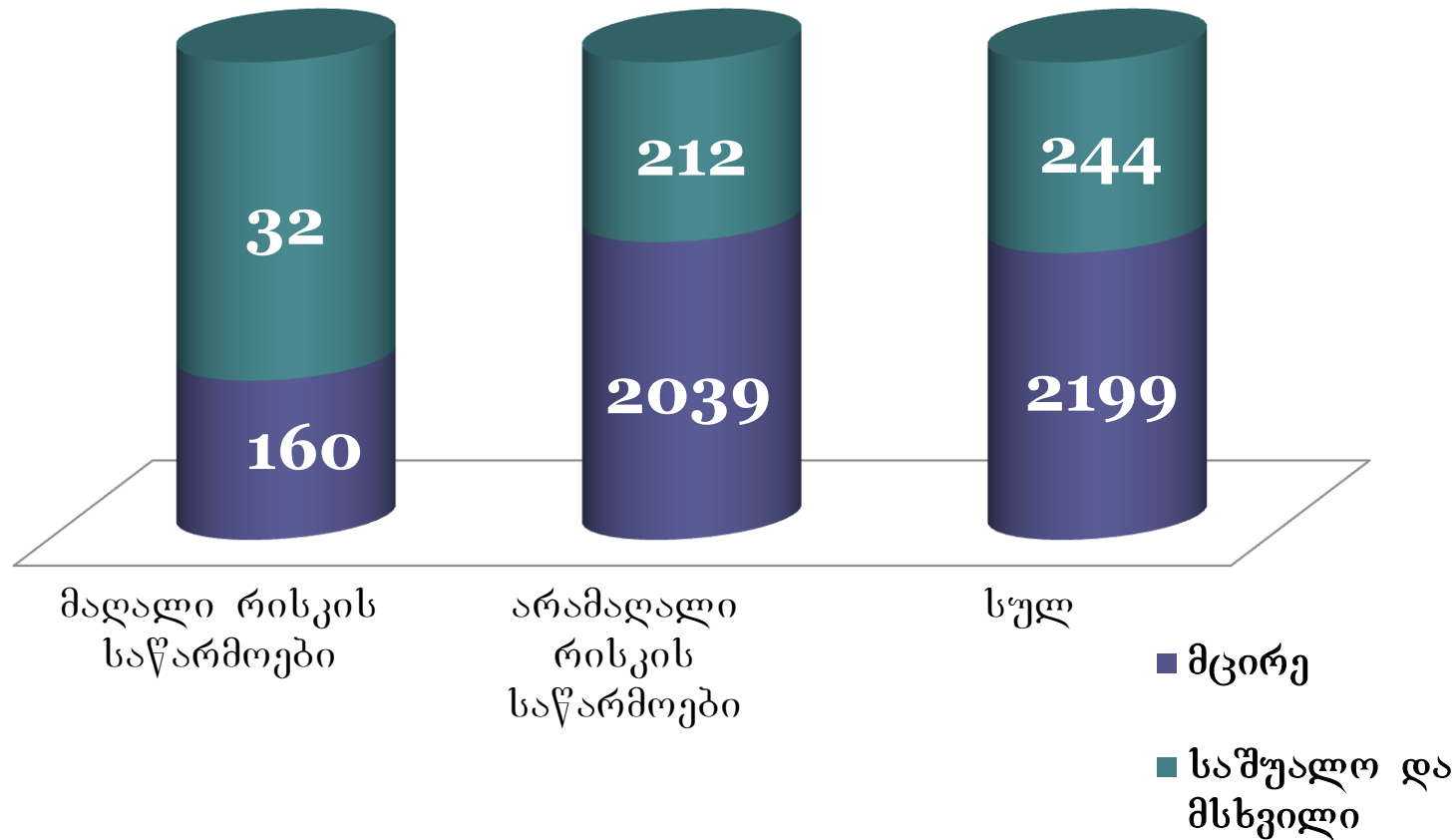
მაღალი რისკის წარმოება

- ცხოველური წარმოშობის სურსათი
- დაბალი მუავიანობის დაკონსერვებული სურსათი
- ბავშვის საკვები
- ცხოველის საკვები

არამაღალი რისკის წარმოება

- ყველა სხვა დანარჩენი

კვების გადაამაგურავებელი საწარმოები წარმოებული პროდუქციისა და ზომის მიხედვით – 2009 წლის 1 ოქტომბერი

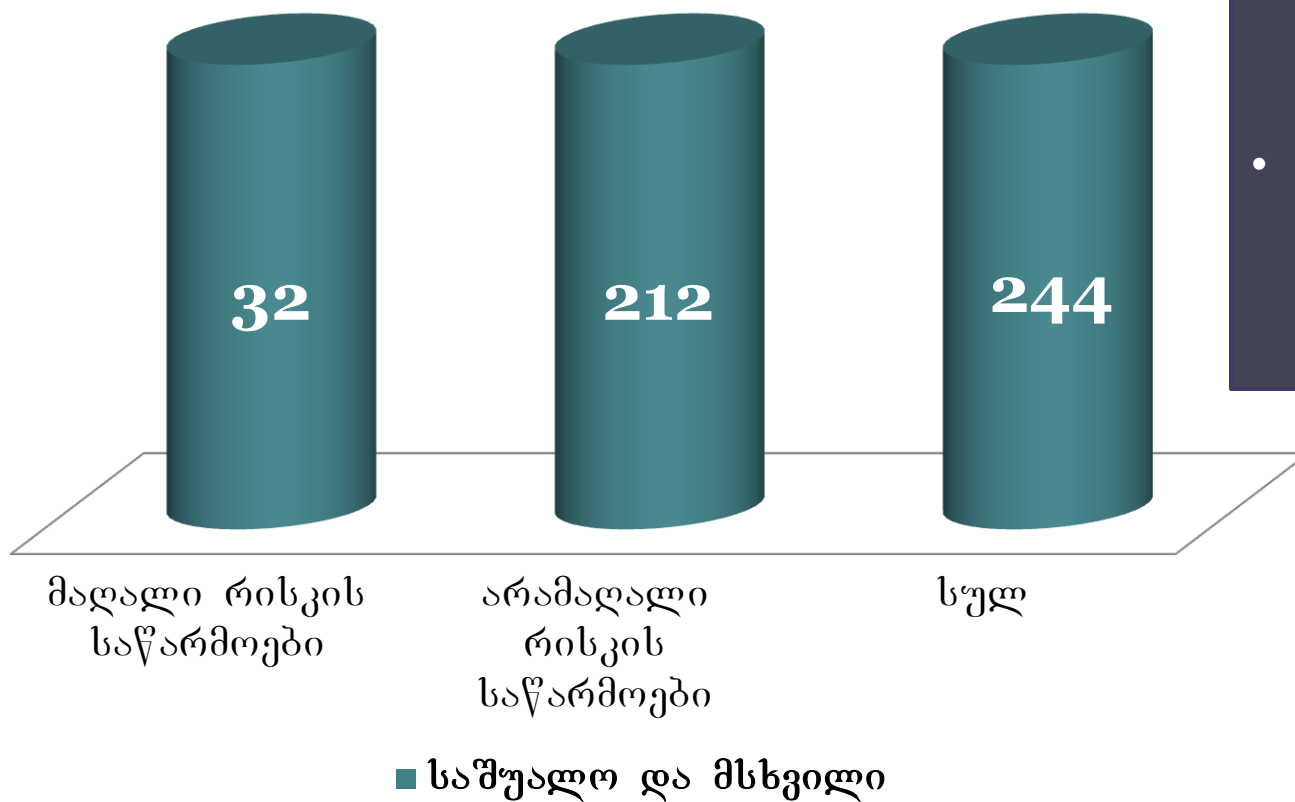
წყარო: საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო, სტატისტიკის დეპარტამენტი, 2009

კანონის ბავრცველები არეალის სხვადასხვა ინტერპრეტაცია

- არის მოსაზრება, რომ მუხლ 36.9-ში მოხსენიებულ “ყველა სხვა სურსათის გადამამუშავებელ წარმოებაში” იგულისხმება მცირე საწარმოებიც და მიკვლევადობისა და საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების დანერგვა მათაც მოეთხოვებათ

სადაო საკითხი: ვრცელდება თუ არა კანონი
“სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ”
მცირე საწარმოებზე?

თუ განონი არ ვრცელდება მცირე საწარმოებზე...

- 2010 წელს ინსპექტირება უნდა ჩატარდეს 32 საწარმოში;
- 2011-2012 წლიდან დანარჩენ 212 საწარმოში

კანონისა და კანონქვემდებარე აქტების შეუსაბამობა

- საქართველოს კანონი “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” (2005 წელი) მუხლი 17.4:
“საფრთხეების კონტროლის შიდა სისტემასთან დაკავშირებული მოთხოვნები არ ვრცელდება პირველად წარმოებაზე და ... მცირე საწარმოებზე, ასევე გლეხურ/ფერმერულ/კუსტარულ წარმოებაზე”
- საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება №2-211 (2006 წელი) მუხლი 2.26:
“მსხვილ ფერმერულ მეურნეობებში უნდა დაინერგოს სურსათის წარმოებისას პესტიციდების გამოყენებასთან დაკავშირებული საფრთხეების კონტროლის შიდა სისტემა, დადგინდეს ამ საფრთხეების საკონტროლო კრიტიკული წერტილები, დაინერგოს მათი მონიტორინგის მეთოდები. გატარდეს სათანადო ზომები საფრთხეთა რეალიზაციის რისკის მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით.”

კანონის ზოგიერთი მუხლის სხვადასხვა ინტერპრეტაცია

საქართველოს კანონი “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” მუხლი 29.1გ:

“... სასურსათო ან/და საკვებწარმოების ობიექტზე საფრთხეების შიდა კონტროლისა და მიკვლევადობის სისტემები დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისად მიიჩნევა და დამატებით გადამოწმებას არ ექვემდებარება, თუ საწარმოს გააჩნია აღნიშნულ სისტემაზე შესაბამისი საერთაშორისო სტანდარტის (მათ შორის HACCP-ის) მიხედვით, ეროვნული ან საერთაშორისო აკრედიტაციის მქონე ორგანოს მიერ სერტიფიცირებული სისტემა”.

სადაო საკითხი: ხორციელდება თუ არა
სერტიფიცირებულ კომპანიებში ბეზმიური
ინსპექტირება?

მცირე საწარმოებთან, პირველად წარმოებასთან ურთიერთობის დარეგულირება აუცილებელია

- მცირე კომპანიები/გლეხური მეურნეობები/
პირველადი წარმოება საშუალო და დიდი ზომის
საწარმოების მომწოდებლები არიან
- საცალო ვაჭრობის ობიექტები, რომლებსაც მცირე
საწარმოები აწვდიან პროდუქტს საქართველოს
კანონით გათვალისწინებულ სქემაში ხვდებიან
- უვნებელი ნედლეულის მოწოდების წყარო
მნიშვნელოვანი წინაპირობაა ეფექტური სისტემის
განხორციელებისათვის

SWOT ანალიზი – კლიერი მხარეები

- ევროკავშირის კანონმდებლობასთან სინქრონიზებული კანონი “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ”
- კერძო სექტორის მხრიდან თანამედროვე მართვის სისტემების დანერგვის თაობაზე ინტერესის საგრძნობი ზრდა
- სახელმწიფო მაკონტროლებელი სტრუქტურის შექმნა
- დონორების მხარდაჭერა
- საკონსულტაციო კომპანიების არსებობა

SWOT ანალიზი – სუსტი მხარეები

- მოქმედი კომპანიების ზუსტი მონაცემთა ბაზის არარსებობა
- კერძო სექტორის არასათანადო მომზადება კანონის ამოქმედებისთვის, მიუხედავად მათი მხრიდან მზარდი ინტერესისა
- ინფორმაციის ნაკლებობა ქართულ ენაზე, მათ შორის აღნიშნული კანონის მოთხოვნების არცოდნა (განსაკუთრებით რეგიონებში)
- სახელმწიფოსა და კერძო სექტორს შორის არაეფექტური თანამშრომლობა
- საწარმოების მხრიდან სისტემის მოკლე ვადებში დანერგვის სურვილი და შესაბამისი შემთხვევების არსებობა
- კერძო სექტორში ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისთვის საჭირო ფინანსური რესურსების ნაკლებობა
- დანაწევრებული და გაუკონტროლებელი პირველადი წარმოება
- სახელმწიფო ინსპექტორების მომზადების დონე და არასაკმარისი რაოდენობა
- საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის აუცილებლობა და ცალსახა განმარტებები
- არაეფექტური კოორდინაცია დონორებს შორის
- მომხმარებლების ინფორმირებულობის დაბალი დონე
- საგამოცდო ლაბორატორიების მიმართ ხშირად არასანდო დამოკიდებულება
- დაბალი სამეცნიერო პოტენციალი

SWOT ანალიზი – შესაძლებლობები და საფრთხეები

• შესაძლებლობები

- თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმება და ქართული სასურსათო პროდუქტის ექსპორტის ზრდა
- კონკურენტუნარიანობის ზრდა
- მომხმარებლების ნდობის მოპოვება

• საფრთხეები

- პოლიტიკური ნების არქონა სახელმწიფო კონტროლის დაწესებისა და ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის უზრუნველყოფისთვის
- ფორმალური სახელმწიფო კონტროლი
- მხოლოდ ექსპორტის ხელშეწყობის კონტექსტში განხილული სურსათის უვნებლობა

სახელმწიფო სექტორსა და კერძო სექტორს შორის თანამშრომლობის აუცილებლობა

- ერთმანეთის პარტნიორობად აღქმა
- კერძო სექტორის ნდობის მოპოვება
- კერძო სექტორთან მუდმივი კონსულტაცია სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემის მუდმივი გაუმჯობესებისათვის
- სახელმწიფოს მხრიდან კერძო სექტორის მხარდაჭერა კანონის მოთხოვნების დაკმაყოფილებაში

რეკომენდაციები კერძო სექტორის მხარდასაჭერად

- ქართულენოვანი საინფორმაციო რესურსების შექმნა
- დეტალური ტრენინგების ორგანიზება
- საკანონმდებლო თვალსაზრისით სადაო მუხლების ცალსახა განმარტება
- თანადაფინანსების წყაროების და საკრედიტო რესურსების ხელმისაწვდომობა
 - ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებისთვის
 - საკონსულტაციო ხარჯებისთვის
- მცენარეთა დაცვისა და ცხოველთა ჯანმრთელობის კუთხით კონტროლის აუცილებლობა ინტეგრირებული მიდგომის “ფერმიდან სუფრამდე” უზრუნველყოფის მიზნით
- იმპორტირებულ სასურსათო პროდუქციაზე კონტროლის სრულყოფა და ეროვნულ პროდუქციაზე დაწესებულ კონტოლთან გათანაბრება
- დონორებს შორის ეფექტური კოორდინაციის უზრუნველყოფა

წარმატება მიიღწევა ყველა მონაწილე მხარის ერთობლივი ძალისხმევით

სიტუაციის უმჯობესი გაუმჯობესებისთვის აუცილებელია სახელმწიფო კონტროლის დაუყოვნებლივ ამოქმედება

